

НАРОДНЕ
ПРИЧЕ И
УМОТВОРИНЕ
ЗА ДЕЦУ

Приредио
ЗОРАН ПЕНЕВСКИ

мала лагуна

Садржај:

НАРОДНЕ ПРИЧЕ

У цара Тројана козје уши	9
Невера страда	21
Краљ и чобанин	33
Тамни вилајет	59
Има јунака над јунаком	67
Како је Север дошао на земљу	87
Јарац живодерац	117

КРАТКЕ ПРИЧЕ

Медвеђа услуга	15
Као злогук	19
Милутину по полутину	29
Е, лијо, сад си долијала!	53
И то ће проћи	57
Зла рана зарасте, али зла реч никад	72
А зашто шиче на свеца?	83
Е пуста журба!	95
Ти ћеш свирати	100
Иза зиме топло, иза кише сунце бива	110

НАРОДНА ВЕРОВАЊА

Дуга	27
Провлачење кроз кошуљу.....	45
Корњача	47
Месец	49
Врзино коло	71
Расковник	76
Кукавица	81
Медвед и Срећење.....	99
Тинтилин и благо	109
Милетина црква	112
Јеж.....	123

КАЗИВАЊА У СТИХУ

Пошла кока на пазар.....	61
Лагарија.....	93
Мома која мало вечера.....	103
Миш посеја проју.....	121

ЗАГОНЕТКЕ 13, 17, 46, 50, 114

БРЗАЛИЦЕ 16, 31, 42, 54

ПОСЛОВИЦЕ 25, 30, 74, 78, 92, 96, 107, 115, 120, 125

ПИТАЛИЦЕ 43, 51

РАЗБРАЈАЛИЦЕ 55, 75, 79, 97, 124

ПРОТИВ УРОКА 65, 84

РЕЧНИК МАЊЕ ПОЗНАТИХ РЕЧИ 127

У цара Тројана козје уши

Био је један цар који се звао Тројан. У тога цара биле су уши козје, па је редом звао бербере да га брију, али како је који ишао, није се натраг враћао, јер како би га који обријао, цар Тројан би га запитао шта је видео на њему, а берберин би одговорио да је видео козје уши – онда би га цар Тројан одмах посекао.

Тако дође ред на једног берберина, али се овај учини болестан, па пошаље свога момка. Кад овај изиђе пред цара, запита га цар што није мајстор дошао, а он одговори да је болестан. Онда цар Тројан седе, те га момак обрије. Момак, бријући цара, опази да су у њега козје уши, али кад га Тројан запита шта је у њега видео, он одговори да није видео ништа. Онда му цар да дванаест дуката и рече му да одсад увек долази он да га брије. Кад момак отиде кући, запита га мајстор како је у цара, а он му одговори да је добро и да му је цар казао да га свагда он брије и покаже

му дванаест дуката што је од цара добио, али му не каже да је у цара видео козје уши.

Од то доба овај је момак једнако ишао и Тројана бријао, и за свако бријање добијао по дванаест дуката, и није никоме казивао да цар има козје уши. Али га најпоследне мучити и гристи где не сме никоме да каже, те се почне губити и венути. Мајстор то опази, па га стане питати шта му је, а он му на много запиткивање најпоследне одговори да има нешто на срцу, али не сме никоме казати, „а да ми је – вели – да коме год кажем, одмах би ми одлакнуло“.

Онда му мајстор рече:

– Кажи мени, ја нећу никоме казати. Ако ли се бојиш мени казати, а ти иди духовнику, па кажи њему. Ако ли нећеш ни њему, а ти изиђи у поље иза града, па ископај

јаму те завуци главу у њу, па три пута земљи кажи шта знаш, па онда опет јаму затрпај.

Момак избере ово треће: отиде иза града у поље, па ископа јаму, те у њу завуче главу и три пута рекне:

– У цара Тројана козје уши!

Па онда загрне земљу, и тако се смири и отиде кући.

Кад после тога прође неко време, али из оне јаме никла зова, и три прута нарасла лепа и права као свећа. Чобанчад, кад нађу зову, одсеку један прут и од њега начине свиралу, али кад почну свирати, свирала издаје глас:

– У цара Тројана козје уши!

То се одмах разгласи по свему граду, а најпосле и цар Тројан сам собом чује како деца свирају:

– У цара Тројана козје уши!

Чувши то, цар Тројан одмах дозове онога берберског момка, па га запита:

– Море, шта си ти огласио народу за мене?

А он се сиромаш станом правдати да није никоме ништа казао, али да је видео шта он има. Онда цар истргне сабљу да га посече, а он се препадне, па све по реду искаже како се земљи исповедао, па како је сад на ономе месту нарасла зова, од које свака свирала издаје опаки глас. Онда цар седне с њим на кола и пође на оно место да види је ли истина – кад тамо, још само један прут нађу.

Цар Тројан заповеди да се начине свирала од онога прута да види како ће свирати. Кад они начине свиралу и почну свирати, а свирка издаје глас:

– У цара Тројана козје уши!

Онда се цар Тројан увери да се на земљи не може ништа сакрити, па ономе берберину опрости живот, и после допусти да сваки може долазити да га брије.

ЗАГОНЕТКЕ

Два локвања
око пања.

(итл)

Ја чувам благо,
а људи мене
чувају.

(нлчг)

Највише
зна,
најмање
говори.

(Книга)

Дању
сам лажа,
а ноћу
истина.

(Са)

КРАТКА ПРИЧА

Медвеђа услуга

Казује се како је једном човек медведа спасао, и за то му је овај био захвалан.

Када је једанпут човек легао да спава, медвед је остао да га брани од мува. Једна мува пала је човеку на главу, а медвед, да би је отклонио од свог пријатеља, дохвати стену и убије и муву и човека.

Отуда ова изрека.

БРЗАЛИЦЕ

Јаворов јарам, јаворова ралица
– рало дрво јаворово.

Миш уз пушку,
миш низ пушку.

Клупчићем ћу те,
калемчићем ћу те!

Свака сврака
скакала на два крака.

ЗАГОНЕТКЕ

Шта је најбрже
на свету?

(м)

Који коњ
види напред
као и натраг?

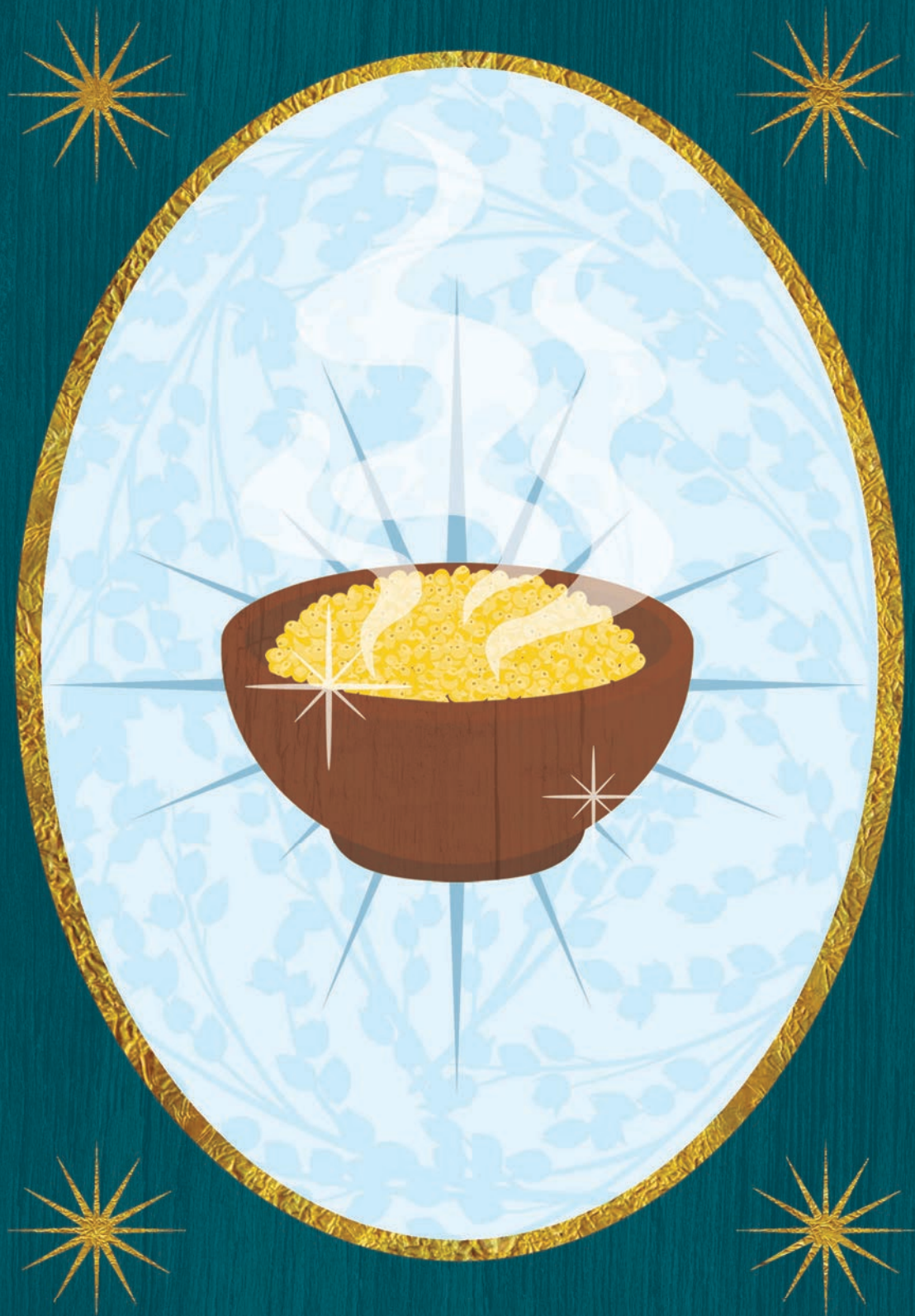
(лен)

Оца нема,
мајке нема,
а свако јутро
се рађа.

(супце)

Ко је мачки
најсличнији?

(Мачак)

Као злогук

Некакав босански спахија, који је имао у своме селу таквог злогука, спреми се на ћабу, али пре него пође, дозове злогука к себи па му рече: „Злогуче, ја полазим, у име бога, на ацилук, него ти да не говориш за мном ништа зло док не дођем кући, па ћу ти онда поклонити шиник проса.“ „Добро, господару“, одговори злогук, „али ако ти не дођеш, ко ће мени дати просо?!“

